

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny Test diagnostyczny
<i>Przedmiot:</i>	Wiedza o społeczeństwie
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Formy arkusza:</i>	EWOP-R0-100, EWOP-R0-200, EWOP-R0-300, EWOP-R0-400, EWOP-R0-700, EWOP-R0-Q00.
<i>Termin egzaminu:</i>	Marzec 2021 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	12 marca 2021 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021 ¹	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	1. Życie zbiorowe i jego reguły. Zdający: 1) charakteryzuje wybrane zbiorowości, społeczności, wspólnoty, społeczeństwa, ze względu na obowiązujące w nich reguły [...]; 2) podaje przykłady [...] instytucji społecznych; charakteryzuje ich funkcje w życiu społecznym.

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnej nazwy postawy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

konformizm / postawa konformistyczna

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	1. Życie zbiorowe i jego reguły. Zdający: 4) omawia na przykładach źródła i mechanizmy konfliktów społecznych oraz sposoby ich rozwiązywania. (III etap) 1. Podstawowe umiejętności życia w grupie. Zdający: 3) przedstawia i stosuje podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie i między grupami.

Zasady oceniania

- 1 pkt – przyporządkowanie dwóch poprawnych nazw.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. negocjacje
2. arbitraż

¹ Załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz.U. poz. 493, z późn. zm.).

Zadanie 3. (0–2)**3.1.**

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	14. Środki masowego przekazu. Zdający: 6) ocenia zasoby Internetu z punktu widzenia rzetelności i wiarygodności informacyjnej; świadomie i krytycznie odbiera zawarte w nich treści.

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie poprawnej nazwy kategorii.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

65 lat i więcej

3.2.

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	4. Struktura społeczna. Zdający: 5) charakteryzuje wybrane problemy życia społecznego w Polsce (w tym sytuację młodych ludzi); rozważa możliwości ich rozwiązania. 37. Ochrona praw człowieka w Polsce. Zdający: 2) rozważa dylematy związane z prawami socjalnymi i sposobem ich realizacji przez państwo.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch poprawnych skutków społecznych.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

- Większy odsetek ludności w wieku emerytalnym może powodować problemy z funkcjonowaniem systemu emerytalnego.
- Zmniejszający się udział osób w wieku produkcyjnym przekłada się na zmniejszenie bezrobocia.

Zadanie 4. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	6. Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe. Zdający: 4) charakteryzuje mniejszości narodowe, etniczne i grupy imigrantów żyjące w Polsce (liczebność, historia, kultura, religia itp.) [...].

4.1.

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B.

4.2.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej nazwy religii.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

islam / religia muzułmańska

Zadanie 5. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	4. Struktura społeczna. Zdający: 1) opisuje strukturę klasowo-warstwową polskiego społeczeństwa [...].

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie poprawnej nazwy kategorii i podanie poprawnego uzasadnienia.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Nazwa kategorii – robotnicy

Uzasadnienie – Tylko robotnicy spełniają kryterium: *jednakowy stosunek do własności środków produkcji* (są najemnymi pracownikami). Pozostałe kategorie społeczne są wyróżniane na podstawie kryteriów innych niż wskazane w tekście (np. pobierania nauki w szkole wyższej – studenci).

Zadanie 6. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	5. Zmiana społeczna. Zdający: 3) analizuje sposoby adaptacji do zmiany społecznej na podstawie [...] tekstów kultury. (III etap) 29. Wybór szkoły i zawodu. Zdający: 1) wskazuje główne przyczyny bezrobocia w swojej miejscowości, regionie i Polsce; ocenia jego skutki.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego podobieństwa oraz poprawnej różnicy.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Podobieństwo – W obu akapitach mamy poczucie bezradności na początku okresu bezrobocia.

Różnica – W opinii obiegowej poczucie bezradności trwa, bezradność staje się wyuczona, tymczasem badania autora wskazują, że bezrobotni aktywizują się, ale w działaniach niezwiązanych z głównym nurtem systemu (np. sprzedaż złomu, praca w biedaszybach).

Zadanie 7. (0–2)**7.1.**

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (III etap) VI. Rozumienie zasad gospodarki rynkowej.	(III etap) 28. Przedsiębiorstwo i działalność gospodarcza. Zdający: 2) [...] wyjaśnia, czemu służą ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego wyjaśnienia.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Wysokość emerytury z ZUS-u jest całkowicie uzależniona od tego, jaka suma pieniędzy była odprowadzana tytułem składek na ubezpieczenie społeczne na nasze konto emerytalne. Składka ta jest określona procentowo, zatem im więcej zarabiamy, tym więcej pieniędzy gromadzone jest na naszym koncie.

7.2.

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	13. Opinia publiczna. Zdający: 3) odczytuje i interpretuje tabele [...] prezentujące wyniki badania opinii publicznej.

Zasady oceniania

- 1 pkt – wskazanie trzech poprawnych ocen.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. P
2. F
3. P

Zadanie 8. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (III etap) VI. Rozumienie zasad gospodarki rynkowej.	(III etap) 28. Przedsiębiorstwo i działalność gospodarcza. Zdający: 1) wyjaśnia, na czym polega prowadzenie indywidualnej działalności gospodarczej.

Zasady oceniania

- 1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B.

Zadanie 9. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 3) opisuje formy aktywności obywateli w ramach społeczności lokalnej, regionu, państwa oraz na poziomie globalnym [...]. (III etap) 5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający: 4) wyjaśnia, podając przykłady, jak obywatele mogą wpływać na decyzje władz na poziomie [...] europejskim [...].

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Partycypacja niekonwencjonalna w postaci petycji i zgromadzeń skutecznie wpłynęła na władze UE – Parlament nie wydał zgody, by ACTA obowiązywała na terenie UE.

Zadanie 10. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 1) opisuje wartości będące fundamentem współczesnej demokracji; podaje różne sposoby rozumienia wolności, równości i sprawiedliwości. 16. Polityka, ideologie, doktryny i programy polityczne. Zdający: 2) analizuje wybrane konflikty wartości i interesów ujawniające się w debacie publicznej w Polsce.

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Elity szafują hasłami o równości i braterstwie (napis na sztandarze), same jednak nie realizują tych zasad (lektyka noszona przez innych ludzi).

Zadanie 11. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	45. Polska w Unii Europejskiej. Zdający: 2) opisuje prawa i obowiązki wynikające z posiadania obywatelstwa Unii Europejskiej [...]. (IV z.p.) 1. Młody obywatel w urzędzie. Zdający: 3) podaje formalne warunki, jakie spełnić musi obywatel, by wziąć udział w wyborach.

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i podanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie – Tak.

Uzasadnienie – Radnym może zostać każda osoba, której przysługuje czynne prawo wyborcze do rady gminy, a że posiada je również obywatel UE stale zamieszkujący na obszarze danej gminy, to Jan Azbucki spełnia te warunki.

Zadanie 12. (0–2)

12.1.

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	17. Systemy partyjne. Zdający: 1) charakteryzuje system [...] dwupartyjny i wielopartyjny; 4) opisuje podstawowe zasady ordynacji większościowej i proporcjonalnej w powiązaniu z systemem dwupartyjnym i wielopartyjnym.

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnego wyjaśnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Prawicy nie reprezentuje jedna partia – Koalicja to sojusz kilku partii, a zatem blok. Dodatkowo, w ostatnich ukazanych wyborach żadna z dwóch głównych sił w parlamencie nie miała większości.

12.2.

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	17. Systemy partyjne. Zdający: 4) opisuje podstawowe zasady ordynacji większościowej i proporcjonalnej w powiązaniu z systemem dwupartyjnym i wielopartyjnym.

Zasady oceniania

- 1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania – odpowiedzi i jej uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

B.1.

Zadanie 13. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 2) wyjaśnia różnice między ordynacjami wyborów parlamentarnych i prezydenckich w Polsce. (III etap) 12. System wyborczy i partyjny. Zdający: 1) wymienia partie polityczne obecne w Sejmie; wskazuje te, które należą do koalicji rządzącej, i te, które pozostają w opozycji.

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i podanie dwóch poprawnych argumentów.
1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i podanie jednego poprawnego argumentu lub podanie dwóch poprawnych argumentów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie – Tak.

Uzasadnienie:

- Wybory odbyły się w 2015 roku, gdyż PiS zdecydowanie je wygrało (uzyskało blisko 40% wynik, co przełożyło się – w związku z nieprzekroczeniem progu wyborczego przez formacje: ZL, KORWiN i Razem – na ponad 50% miejsc w Sejmie RP).
- Wybory odbyły się w 2015 roku, gdyż z obu materiałów wynika, że mandaty uzyskała Nowoczesna i Kukiz'15.

Zadanie 14. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 7) rozpoznaje przejawy łamania zasad i procedur demokratycznych w życiu publicznym [...]. (III etap) 10. Państwo i władza demokratyczna. Zdający: 2) wskazuje różnice w sytuacji obywatela w ustroju demokratycznym, autorytarnym i totalitarnym; 7) rozważa i ilustruje przykładami zalety i słabości demokracji.

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i podanie dwóch poprawnych argumentów.

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i podanie jednego poprawnego argumentu lub podanie dwóch poprawnych argumentów.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie – Tak.

Uzasadnienie:

– Referendum służy osłabieniu wpływów opozycji politycznej, która jest elementem systemu demokratycznego.

– Referendum służy legitymizowaniu niedemokratycznej polityki prezydenckiej i umacnianiu pozycji ustrojowej prezydenta.

Zadanie 15. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 2) charakteryzuje kompetencje rządu w państwie demokratycznym i relacje między rządem a głową państwa. 25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) określa główne kompetencje prezydenta w relacjach z parlamentem, rządem [...].

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej różnicy.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Kontrasygnaty w Polsce udziela wyłącznie Prezes Rady Ministrów RP, a w tekście – ministrowie.

lub

Nie wszystkie akty urzędowe Prezydenta RP – jak w tekście – muszą uzyskać kontrasygnatę.

Zadanie 16. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych [...]; 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Włoch i Rosji [...]. 21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 1) wyjaśnia, jaką rolę we współczesnych państwach może pełnić głowa państwa; podaje przykłady urzędujących głów państw (monarchów i prezydentów).

Zasady oceniania

2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw państw i przyporządkowanie do nich poprawnych numerów.

1 pkt – podanie trzech poprawnych nazw państw lub podanie dwóch poprawnych nazw państw i przyporządkowanie do nich poprawnych numerów.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A. Federacja Rosyjska / Rosja, 6

B. Republika Włoska / Włochy, 5

C. Zjednoczone Królestwo (Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej) / Wielka Brytania, 1

Zadanie 17. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	24. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) wymienia kompetencje Sejmu [...] w systemie władz Rzeczypospolitej Polskiej. 26. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) przedstawia konstytucyjne procedury powoływania i odwoływania rządu [...]. (IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 3) [...] interpretuje proste przepisy prawne.

Zasady oceniania

2 pkt – podanie czterech poprawnych nazw.

1 pkt – podanie dwóch lub trzech poprawnych nazw.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. Sejm RP
2. wotum zaufania
3. (konstruktywne) wotum nieufności
4. absolutorium

Zadanie 18. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) określa główne kompetencje prezydenta w relacjach z parlamentem, rządem [...].

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnej nazwy organu.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Rada Gabinetowa (RP)

Zadanie 19. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	28. Samorząd terytorialny w Polsce. Zdający: 3) wyjaśnia, jakie są źródła dochodów samorządów [...]; 4) opisuje uprawnienia nadzorcze premiera i wojewody wobec samorządów terytorialnych.

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnej różnicy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Obecnie organami nadzoru są Prezes Rady Ministrów RP i wojewodowie, a w zakresie spraw finansowych – regionalne izby obrachunkowe, a nie – jak w przedstawionym przepisie – wydziały samorządu wyższego stopnia.

Zadanie 20. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	23. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 4) przedstawia procedurę zmiany Konstytucji. 37. Ochrona praw człowieka w Polsce. Zdający: 1) przedstawia prawa i wolności zagwarantowane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wymienia środki i mechanizmy ich ochrony w Polsce. (III etap) 11. Rzeczpospolita Polska jako demokracja konstytucyjna. Zdający: 1) wyjaśnia, co to znaczy, że konstytucja jest najwyższym aktem prawnym w Rzeczypospolitej Polskiej. (III etap) 13. Władza ustawodawcza w Polsce. Zdający: 1) przedstawia zadania i zasady funkcjonowania polskiego parlamentu, w tym sposób tworzenia ustaw.

Zasady oceniania

- 1 pkt – wskazanie trzech poprawnych ocen.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. P
2. P
3. F

Zadanie 21. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	24. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) wymienia kompetencje Sejmu [...] w systemie władz Rzeczypospolitej Polskiej. 25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) określa główne kompetencje prezydenta w relacjach z parlamentem, rządem, władzą sądowniczą [...]. 31. Sądy i Trybunały. Zdający: 1) przedstawia sposób powoływania i zadania Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu.

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw organów.
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw organów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. Prezydent RP
2. Sejm RP
3. I / Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego (RP)

Zadanie 22. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	34. Prawo administracyjne. Zdający: 1) odróżnia akty administracyjne od innego rodzaju dokumentów; rozpoznaje, kiedy akt administracyjny jest ważny; 3) wyjaśnia, jak odwołać się od decyzji i postanowień organów administracyjnych (odwołanie, zażalenie, skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego, skarga kasacyjna do Naczelnego Sądu Administracyjnego). (IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 3) [...] interpretuje proste przepisy prawne.

Zasady oceniania

- 1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C.

Zadanie 23. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 3) wskazuje gałęzie prawa i kodeksy, w których szukać należy odpowiednich przepisów. (IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 4) wyjaśnia różnice między prawem cywilnym, karnym i administracyjnym; wskazuje, w jakim kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy.

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw kodeksów.
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw kodeksów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. *Kodeks karny*
2. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy*
3. *Kodeks pracy*

Zadanie 24. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. III. Współdziałanie w sprawach publicznych. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	31. Sądy i Trybunały. Zdający: 3) przedstawia strukturę sądownictwa w Polsce [...]. 32. Prawo cywilne i rodzinne. Zdający: 1) rozpoznaje sprawy regulowane przez prawo cywilne: rzeczowe, zobowiązań, rodzinne, spadkowe i handlowe; 3) opisuje podstawowe zasady postępowania cywilnego (rozpoznawczego: procesowego oraz nieprocesowego i egzekucyjnego) oraz sposoby zaskarżania orzeczeń. (III etap) 15. Władza sądownicza. Zdający: 1) przedstawia organy władzy sądowniczej, zasady, wedle których działają sądy (niezawisłość, dwuinstancyjność) i przykłady spraw, którymi się zajmują.

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw.
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. cywilny
2. wniosku
3. sąd okręgowy

Zadanie 25. (0–2)**25.1.**

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.p.) VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.	38. Światowy i europejski system ochrony praw człowieka. Zdający: 1) opisuje system ochrony praw człowieka funkcjonujący na mocy Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka oraz Międzynarodowych Paktów Praw Człowieka Narodów Zjednoczonych.

Zasady oceniania

- 1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D.

25.2.

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.p.) VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.	36. Prawa człowieka. Zdający: 3) rozróżnia prawa i wolności osobiste, polityczne oraz ekonomiczne, społeczne i kulturalne; wskazuje, do której generacji należą poszczególne prawa. 37. Ochrona praw człowieka w Polsce. Zdający: 2) rozważa dylematy związane z prawami socjalnymi i sposobem ich realizacji przez państwo.

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnego uzasadnienia.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Prawa negatywne wymagają tego, aby państwo powstrzymało się od określonych działań, tu zaś mamy do czynienia z prawami pozytywnymi – państwo ma podjąć kroki w celu realizacji tych praw.

Zadanie 26. (0–1)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	13. Opinia publiczna. Zdający: 3) odczytuje i interpretuje [...] wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej.

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnej zależności.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Im większe poczucie zagrożenia terroryzmem, tym bardziej sceptyczna ocena stopnia przygotowania polskich władz do zapobiegania takim atakom.

lub

Im mniejsze poczucie zagrożenia terroryzmem, tym bardziej pozytywna ocena stopnia przygotowania polskich władz do zapobiegania takim atakom.

Zadanie 27. (0–2)**27.1.**

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	(III etap) 6. Środki masowego przekazu. Zdający: 3) [...] wskazuje różnice między przekazami i odróżnia informacje od komentarzy [...].

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie dwóch poprawnych zdań.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1., 3.

27.2.

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.r.) VI. Dostrzeżenie współzależności we współczesnym świecie.	42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 3) charakteryzuje krótko działanie następujących organizacji: WHO (Światowa Organizacja Zdrowia) [...].

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej nazwy organizacji.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Światowa Organizacja Zdrowia

Zadanie 28. (0–2)

28.1.

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	43. Integracja europejska. Zdający: 1) omawia genezę i przebieg integracji europejskiej (cele, główne dokumenty i [...] fazy integracji); 3) [...] wymienia najważniejsze postanowienia traktatów obowiązujących w Unii Europejskiej. (III etap) 20. Integracja europejska. Zdający: 1) przedstawia cele i etapy integracji europejskiej (traktaty rzymskie, traktaty z Maastricht, Nicei, Lizbony).

Zasady oceniania

1 pkt – wskazanie poprawnego dokończenia zdania.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

D.

28.2.

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. (IV z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	(III etap) 16. Samorządy i ich znaczenie. Zdający: 2) wyjaśnia, na czym polegają zasady decentralizacji i pomocniczości; odnosi je do przykładów z życia własnego regionu i miejscowości. (III etap) 20. Integracja europejska. Zdający: 2) wyjaśnia, jak w Unii Europejskiej realizowane są zasady pomocniczości i solidarności.

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej nazwy zasady.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

zasada pomocniczości lub zasada subsydiarności

Zadanie 29. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany, jakie nastąpiły w Europie i na świecie po upadku komunizmu; 5) wymienia regionalne systemy bezpieczeństwa i współpracy w Euroazji [...]. (III etap) 19. Relacje Polski z innymi państwami. Zdający: 1) przedstawia najważniejsze kierunki polskiej polityki zagranicznej (stosunki z państwami Unii Europejskiej i [...] relacje z sąsiadami).

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw.
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. Grupa Wyszehradzka / V4
2. Czechosłowacja / Czecho-Słowacja / Czeska i Słowacka Republika Federacyjna
3. Węgry

Zadanie 30. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	39. Polska polityka zagraniczna. Zdający: 1) charakteryzuje główne kierunki polskiej polityki zagranicznej po 1989 r. i sposoby jej prowadzenia [...]. (III etap) 19. Relacje Polski z innymi państwami. Zdający: 2) charakteryzuje politykę obronną Polski; członkostwo w NATO [...].

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie poprawnego roku i dwóch poprawnych nazw.
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw lub podanie poprawnego roku i jednej poprawnej nazwy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. 1999
2. Stany Zjednoczone (Ameryki) / USA
3. (Organizacji) Traktatu / Paktu Północnoatlantyckiego

Zadanie 31. (0–2)

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 2) charakteryzuje na przykładach najczęściej stosowane metody rozwiązywania sporów między państwami; 5) wskazuje i wyjaśnia przyczyny konfliktów zbrojnych we współczesnym świecie. (III etap) 22. Współpraca i konflikty międzynarodowe. Zdający: 1) wskazuje na mapie miejsca najpoważniejszych konfliktów międzynarodowych.

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw państw i przyporządkowanie do nich poprawnych numerów.
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw państw lub podanie jednej poprawnej nazwy państwa i przyporządkowanie do niej poprawnego numeru.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- A. Republika Azerbejdżanu / Azerbejdżan, 6
B. Bośnia i Hercegowina, 1

Zadanie 32. (0–12)**Temat 1.**

Organy stanowiące i wykonawcze samorządu województwa w Rzeczypospolitej Polskiej – scharakteryzuj tryb powołania i kompetencje oraz możliwości odwołania lub rozwiązania tych organów.

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 5) wyjaśnia, jak są przeprowadzane i jaką rolę odgrywają wybory we współczesnej demokracji. 28. Samorząd terytorialny w Polsce. Zdający: 1) omawia formy demokracji przedstawicielskiej i bezpośredniej w samorządach terytorialnych; opisuje instytucję referendum lokalnego; 2) przedstawia zadania i kompetencje samorządu [...] wojewódzkiego; 3) wyjaśnia, jakie są źródła dochodów samorządów (dochody własne, dotacje, subwencje) [...]. (III etap) 18. Samorząd powiatowy i wojewódzki. Zdający:

	<p>1) przedstawia sposób wybierania samorządu powiatowego i wojewódzkiego oraz ich przykładowe zadania;</p> <p>2) porównuje – na wybranych przykładach – zakres działania samorządu wojewódzkiego z zakresem działania wojewody.</p>
--	--

Zasady oceniania

<p>Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 12 PKT</p> <p>Zdający w pełni:</p> <p>1) scharakteryzował tryb wyboru organów samorządu województwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w przypadku organu stanowiącego (sejmiku województwa) wybory powszechne, bezpośrednie, równe, w głosowaniu tajnym, proporcjonalne z głosowaniem na listy i progiem wyborczym 5%, ważność wyborów stwierdza właściwy sąd okręgowy; – powołanie 5-osobowego zarządu województwa przez sejmik – marszałek wybierany bezwzględną większością ustawowego składu, a inni członkowie zarządu – na wniosek marszałka większością zwykłą przy quorum 1/2 (w ciągu 3 miesięcy od ogłoszenia wyników wyborów); <p>2) scharakteryzował kompetencje sejmiku województwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stanowienie aktów prawa miejscowego (na ogół uchwał), w tym statutu województwa; uchwalanie strategii rozwoju województwa i „Priorytetów współpracy zagranicznej województwa”; uchwalanie planu zagospodarowania przestrzennego; uchwalanie przepisów dotyczących organizacji wewnętrznej oraz trybu pracy organów samorządu województwa; – uchwalanie budżetu województwa i rozpatrywanie sprawozdań z wykonania budżetu województwa, sprawozdań finansowych województwa oraz sprawozdań z wykonywania wieloletnich programów województwa, a także podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium zarządowi województwa z tytułu wykonania budżetu województwa; uchwalanie, w granicach określonych ustawami, przepisów dotyczących podatków i opłat lokalnych; podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych województwa; – wybór i odwołanie zarządu województwa i skarbnika województwa oraz rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu województwa; <p>3) scharakteryzował kompetencje zarządu województwa:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonywanie uchwał sejmiku województwa; uchwalanie regulaminu organizacyjnego urzędu marszałkowskiego; – gospodarowanie mieniem województwa oraz wykonywanie budżetu województwa, planów i programów; przygotowywanie projektu budżetu oraz projektów strategii rozwoju województwa i innych strategii rozwoju, a także innych programów i planów; 	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA</p> <p>Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI</p> <p>Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA</p> <p>Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.</p>
--	---

- organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych państwach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi;
- kierowanie, koordynowanie i kontrolowanie działalności wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym zatrudnianie i zwalnianie kierowników tych jednostek;
- szczególna rola marszałka jako: organizującego pracę zarządu województwa i urzędu marszałkowskiego, kierującego bieżącymi sprawami województwa oraz reprezentującego województwo na zewnątrz, kierownika urzędu marszałkowskiego, zwierzchnika służbowego pracowników tego urzędu i kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych;

4) scharakteryzował kwestie możliwości odwołania organów samorządowych województwa:

- odwołanie marszałka województwa (a co za tym idzie – całego zarządu) następuje większością co najmniej 3/5 głosów ustawowego składu sejmiku, w głosowaniu tajnym (niemożliwe bez opinii komisji rewizyjnej);
- sejmik województwa może na uzasadniony wniosek marszałka województwa odwołać poszczególnych członków zarządu większością zwykłą przy quorum 1/2;
- rozwiązanie sejmiku z mocy prawa, jeśli nie wyłoni zarządu w ciągu 3 miesięcy od wyników wyborów;
- możliwość odwołania sejmiku w drodze referendum lokalnego;
- w razie powtarzającego się naruszenia przez sejmik województwa *Konstytucji RP* lub ustaw Sejm RP, na wniosek Prezesa Rady Ministrów RP, może w drodze uchwały rozwiązać sejmik województwa, a co za tym idzie i zarząd, a jeśli dopuszcza się tego zarząd województwa, wojewoda wzywa sejmik województwa do zastosowania niezbędnych środków, a jeżeli wezwanie to nie odnosi skutku – za pośrednictwem ministra właściwego do spraw administracji publicznej – występuje z wnioskiem do Prezesa Rady Ministrów RP o rozwiązanie zarządu województwa; w takiej sytuacji można na maks. 2 lata powołać zarząd komisaryczny.

5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem.

W przypadku aspektów 2., 3. i 4. dany aspekt uznaje się za wypełniony w sposób pełny wówczas, gdy zdający zrealizował min. 75% wskazanych w nim treści.

<p>Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 8 PKT</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <p><u>lub</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.</p>
<p>Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 4 PKT</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <p><u>lub</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.</p>
	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI</p>

	<p>Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem.</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA</p> <p>Wywód jest niekomunikatywny.</p>
<p>0 PKT</p> <p>Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I.</p> <p>5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.</p>	<p>Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.</p>

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.

Temat 2.

Scharakteryzuj tryb powoływania i kompetencje Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>24. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:</p> <p>1) wymienia kompetencje Sejmu i Senatu w [...] systemie władz Rzeczypospolitej Polskiej.</p> <p>25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:</p> <p>1) określa główne kompetencje prezydenta [...].</p> <p>27. Organy kontroli państwowej, ochrony prawa i zaufania publicznego. Zdający:</p> <p>1) omawia kompetencje Najwyższej Izby Kontroli i ocenia jej znaczenie dla funkcjonowania instytucji publicznych;</p> <p>2) przedstawia uprawnienia i sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich;</p> <p>5) wymienia podstawowe zadania Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji [...].</p> <p>(IV z.p.) 6. Ochrona praw i wolności. Zdający:</p> <p>1) przedstawia główne środki ochrony praw i wolności w Polsce;</p> <p>2) opisuje sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich [...].</p>

Zasady oceniania

<p>Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 12 PKT</p> <p>Zdający w pełni:</p> <p>1) przedstawił tryb powoływania prezesa NIK, RPO oraz składu i KRRiT:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prezesa NIK powołuje Sejm RP na 6-letnią kadencję i może ponownie wybrać go tylko raz; – RPO powołuje Sejm RP za zgodą Senatu RP na okres 5 lat; – członków KRRiT powołują: 2 – Sejm RP, 1 – Senat RP i 2 – Prezydent RP na okres 6 lat; Rada ze swojego grona powołuje przewodniczącego; <p>2) scharakteryzował kompetencje NIK:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kontrolowanie działalności organów administracji rządowej, NBP, państwowych osób prawnych i innych państwowych jednostek organizacyjnych z punktu widzenia legalności, gospodarności, celowości i rzetelności; – możliwość kontrolowania działalności organów samorządu terytorialnego i komunalnych osób prawnych i innych tego typu jednostek organizacyjnych z punktu widzenia legalności, gospodarności i rzetelności; – możliwość kontrolowania działalności innych jednostek organizacyjnych i podmiotów gospodarczych w zakresie, w jakim wykorzystują one majątek lub środki państwowe oraz wywiązują się ze zobowiązań finansowych na rzecz państwa, z punktu widzenia legalności i gospodarności; – przedkładanie Sejmowi RP analizy wykonania budżetu państwa i opinii w przedmiocie absolutorium Rady Ministrów i corocznego sprawozdania ze swojej działalności; <p>3) scharakteryzował kompetencje RPO:</p> <ul style="list-style-type: none"> – badanie, czy na skutek działania lub zaniechania organów, organizacji lub instytucji, obowiązanych do przestrzegania i realizacji wolności i praw człowieka i obywatela, nie nastąpiło naruszenie prawa, a także zasad współżycia społecznego i sprawiedliwości społecznej; – kierowanie do właściwych organów wystąpienia problemowego wówczas, gdy rozpatrywane sprawy indywidualne wskazywały na utrwalającą się po stronie organów i instytucji praktykę stosowania prawa w sposób, który narusza prawa lub wolności, a także wówczas, gdy rozpoznawane przez Rzecznika sprawy wskazywały, iż źródłem naruszeń praw jednostki jest nie wadliwe stosowanie prawa, lecz wadliwość samego prawa; – zastosowanie środka o charakterze procesowym w postaci wniosku do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności aktów normatywnych z przepisami wyższego rzędu lub <i>Konstytucją RP</i> oraz możliwość przystąpienia do 	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.</p>
---	--

postępowania przed Trybunałem wszczętego w wyniku złożenia skargi konstytucyjnej;

- podejmowanie działań, których celem jest zapewnienie jednolitości orzecznictwa sądowego – w związku z ujawnionymi rozbieżnościami w orzecznictwie sądów powszechnych
- możliwość skierowania pytania prawnego do Sądu Najwyższego;
- możliwość wnoszenia skarg kasacyjnych od prawomocnych orzeczeń sądów niższych instancji do Sądu Najwyższego z postanowieniem w nich zarzutu naruszenia przepisów proceduralnych lub przepisów prawa materialnego oraz wnoszenia skarg kasacyjnych do Naczelnego Sądu Administracyjnego i skarg do wojewódzkich sądów administracyjnych;
- przystępowanie do postępowań przed sądami powszechnymi i administracyjnymi;
- monitorowanie wdrażania *Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych*;
- informowanie corocznie Sejmu RP i Senat RP o swojej działalności oraz o stanie przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela;
- działanie na wniosek obywatela lub z własnej inicjatywy;

4) scharakteryzował kompetencje KRRiT:

- projektowanie w porozumieniu z Prezesem Rady Ministrów RP kierunków polityki państwa w dziedzinie radiofonii i telewizji;
- określanie, w granicach upoważnień ustawowych, warunków prowadzenia działalności przez nadawców;
- podejmowanie, w zakresie przewidzianym ustawą, rozstrzygnięć w sprawach koncesji na rozpowszechnianie i rozprowadzanie programów;
- uznawanie za nadawcę społecznego lub odbieranie tego przymiotu, na warunkach określonych ustawą;
- sprawowanie w granicach określonych ustawą kontroli działalności nadawców;
- organizowanie badań treści i odbioru programów radiowych i telewizyjnych;
- ustalanie wysokości opłat za udzielenie koncesji, wpis do rejestru oraz wysokości opłat abonamentowych na zasadach określonych w ustawie o opłatach abonamentowych;
- opiniowanie projektów aktów ustawodawczych oraz umów międzynarodowych dotyczących radiofonii i telewizji;
- inicjowanie postępu naukowo-technicznego i kształcenia kadr w dziedzinie radiofonii i telewizji;
- organizowanie i inicjowanie współpracy z zagranicą w dziedzinie radiofonii i telewizji;
- współpraca z właściwymi organizacjami i instytucjami w zakresie ochrony praw autorskich, praw wykonawców, praw

<p>producentów oraz nadawców programów radiowych i telewizyjnych.</p> <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem.</p> <p><i>W przypadku aspektów 3. i 4. dany aspekt uznaje się za wypełniony w sposób pełny wówczas, gdy zdający zrealizował min. 75% wskazanych w nim treści.</i></p>	
<p>Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 8 PKT</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <p><u>lub</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.</p>
<p>Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 4 PKT</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <p><u>lub</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA</p>

	Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.
	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.
0 PKT Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I. 5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.	Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.

Temat 3.

Przedstaw kwestię legitymizacji instytucji unijnych, odnosząc się do opinii z tekstu oraz charakteryzując tryb powołania lub wyboru, kompetencje i odpowiedzialność instytucji wskazanych w tym tekście.

Wymagania egzaminacyjne 2021	
Wymaganie ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV z.r.) VI. Dostrzeganie	18. Instytucja państwa. Zdający: 2) charakteryzuje zjawisko legitymizacji władzy, odnosząc teorię Maxa Webera do historycznych i współczesnych przykładów. 43. Integracja europejska. Zdający:

współzależności we współczesnym świecie.	<p>1) omawia genezę i przebieg integracji europejskiej (cele, główne dokumenty i instytucje, politycy, fazy integracji);</p> <p>2) charakteryzuje sposób powoływania, działania i najważniejsze kompetencje instytucji Unii Europejskiej (Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska, Rada Europejska, Trybunał Sprawiedliwości, Europejski Trybunał Obrachunkowy, Europejski Bank Centralny);</p> <p>3) wyjaśnia, jak tworzone jest prawo unijne, oraz wymienia najważniejsze postanowienia traktatów obowiązujących w Unii Europejskiej.</p> <p>(III etap) 5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający:</p> <p>4) wyjaśnia, podając przykłady, jak obywatele mogą wpływać na decyzje władz na poziomie [...] europejskim [...].</p>
--	---

Zasady oceniania

<p>Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 12 PKT</p> <p>Zdający w pełni:</p> <p>1) zajął stanowisko, sformułował argumenty i kontrargumenty w kwestii każdej z instytucji, np.</p> <ul style="list-style-type: none"> – wzmocnienie roli Parlamentu, ale dalej nie jest samodzielnym organem prawodawczym, a w procedurze konsultacji i zgody rola Parlamentu jest znacznie mniejsza niż w tzw. zwykłej procedurze ustawodawczej; – Komisja jako organ wykonawczy co prawda z możliwością odwołania przez Parlament, ale możliwość ta nigdy nie stała się realnością, a wymagana większość (2/3) jest znaczna, nie dotyczy też jej prac jawność, dodatkowo jest jedyną instytucją z prawem bezpośredniej inicjatywy ustawodawczej; – Rada jako organ o kompetencjach prawodawczych i wykonawczych z faktyczną kontrolą większą w państwach członkowskich niż w instytucjach UE; <p>2) scharakteryzował Parlament:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawienie sposobu wyboru deputowanych: wybory powszechne, równe, bezpośrednie, proporcjonalne i w głosowaniu tajnym, kadencja 5-letnia; – przedstawienie prawodawczej funkcji Parlamentu (np. znacząca rola w zwykłej procedurze ustawodawczej); – przedstawienie kontrolnej funkcji Parlamentu (poprzez komisje oraz pytania eurodeputowanych, wotum nieufności wobec Komisji); – przedstawienie kreacyjnej funkcji Parlamentu (np. powołanie Rzecznika, zatwierdzenie nominacji przewodniczącego i członków Komisji); – przedstawienie pluralizmu politycznego w Parlamencie – frakcje a nie reprezentacje krajowe; 	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.</p>
---	--

<p>3) scharakteryzował Radę:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawienie sposobu powołania członków Rady: z urzędu wchodzi ministrowie państw członkowskich, a zatem powołanie i odpowiedzialność (która nie jest solidarna) występuje w krajach członkowskich; – wskazanie na warianty głosowania w Radzie (większość zwykła, większość kwalifikowana – wg kryterium członków i ludnościowego, jednomyślność); – przedstawienie funkcji prawodawczej Rady (główny organ prawodawczy) – przedstawienie funkcji kreacyjnej Rady (mianowanie członków Trybunału Obrachunkowego, Komitetu Regionów, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego); <p>4) scharakteryzował Komisję:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawienie sposobu powołania członków Komisji: nominacja przewodniczącego Komisji przez Radę Europejską i jego wybór przez Parlament, nominacja członków Komisji za wspólnym porozumieniem przez Radę i ich kolegialne zatwierdzenie przez Parlament; mianowanie Komisji przez Radę Europejską; – przedstawienie funkcji koordynacyjnej, zarządzającej i wykonawczej Komisji jako strażnika traktatów i instytucji wspierającej ogólny interes UE; – przedstawienie odpowiedzialności Komisji: prawnej członka Komisji (odwołanie przez Trybunał Sprawiedliwości na wniosek Rady lub Komisji) i politycznej – solidarna przed Parlamentem (wotum nieufności 2/3 głosów). <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem.</p>	
<p>Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 8 PKT</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <p><u>lub</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem).</p>

	<p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.</p>
<p>Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 4 PKT</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <u>lub</u> – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.</p>
	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem.</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.</p>
<p>0 PKT</p> <p>Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I.</p> <p>5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.</p>	<p>Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.</p>

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.